

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Претплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 7. У Сомбору, 10. Јулија 1886. Год. XVIII.

НАШЕ ДОБА.

Наше се доба сматра као најпросвећеније, јер се у њему дошло до таквих истина на пољу науке и званости, на које се вије у скорашњој прошлости могло ни помислити. Наше доба има без сумње врло много лепих и сјајних страна. Оно није богато само у производима умним и рукотворним, него и у делима братске љубави! О томе нас уверавају силни друштвени покрети, што се у тој цели покрећу. Ето видимо, како се сваки дан склапају добротворне задруге зарад племените цели. Тамо склапају женске, овамо мушки, или заједнички се склапају у једну целину. Свака од тих задруга имају своје особите цели. Једна олакшава патњу гладујућих, сирота и убогих; друге помажу страдајућима; мисионарска друштва шире просвету међу непросвећеним народима; други разашилу бесплатно књиге на све четир стране света; треће друштво има ту задаћу, да подиже болнице, у којима патници налазе уточишта и одмора; неко опет подиже куће за сирочад; ту су вам избавилишта, у која се примају деца, која су сама себи остављена, која су већ постала неваљала и од којих касније постају ваљани и честити раденици. Нека друштва помажу онима, који су пострадали од поплаве, ватре и других непогода; притиче се у помоћ онима, који су у рату несрећни постали; неки се старају за сироту децу, која због сиромаштва школу не могу да походе. Једном речи: данашње је доба пуно милосрђа, те по томе се и назива сретно доба. Многи у њему виде само доброга. Али на жалост није тако. Наше доба поред својих сјајних страна има и врло много мана; само што их многи не држе за такове.

Неда се порећи, да наше доба не чини за олакшање страдајућих, оно се труди да социјалне јаде и невоље одклони, стара се, да нико не пропадне ни телесно ни душевно; на гнак нема

у тим делима оне љубави, коју је замишљао Богочовек Христос, кад је изрекао ону мудру изреку: „што чини десница, нека незна левица“. Све, што се данас чини, чини се само за то, да нисмо гори од других, а ако смо што добра учинили, то смо ради да сав свет зна, и да нас подиже и узноси као узорне људе. За мали прилог тражимо стоструку награду и то одмах не чекајући, да то време само собом донесе.

Држи се, да милосрђа има само побожан човек — па ипак није тако. Нерелигиозност је свакидашња појава. Она се шири на све стране и повлачи за собом непоштовање онога, што треба да нам је најсветије — непоштовање светих установа. За ову моју тврдњу имате небројено доказа. Погледајте око себе и на сваком кораку чућете од људи и деце најгадније разговоре, псовке, развратан и неморалан живот проводи многа душа, непохађање цркве, многа брачна развађања, а да и не спомињем онолика силна самоубиства, која се сваки дан догађају, живи су доказ, какво нам је наше доба.

Наше доба сваким даном све нас већма морално тлачи и убија. — Мало је данас људи, који не прецењују новац, а многи га сматрају као свој идеал. Сребрљубивих људи пуно је у нашем добу. Овде не разумемо ону тежњу за новцем, што су људи ради, да се поштеним радом обогате и до лепог имања дођу, него ону, по којој би неки хтели, да се без рада и труда преко ноћ обогате, па да онда могу лењовати и неупутно живети. Многи не сматрају своје имање као средство за живот, него за цел, којој за љубав одрећи ће се своје вере, братске љубави и погазиће свој образ. Колико је маха обузела тежња за обогаћењем, сведоче силна и лакомислена подuzeћа, која избијају као печурке. Ту су вам: картање, преваре, отимања, крађе и многа друга зла.

Мана је нашег доба наклоност незаузданости, непоштовање моралних врлина и непослушност. Не уважавање људи с врлинама то је свакидашња појава, а непослушност се већ сасвим одомаћила међу нама. Непоштује млађи старијега; деца своје родитеље непоштују; ученици своје негдашње учитеље и добротворе грде и безчасте. Деца се отимају, да се извуку испод власти родитељске, послушна чељад вам је данас велика реткост; — па тако је и у држави. Овде људи поштују закон, док им је у вољи и њиховом интересу, а иначе још раде за тим, да се поштивање закона поремети.

Ето вам врсне слике нашег доба; у њему има лепих страна, али много више хрђавих. Морално је стање данашњег доба лоше, и слабо се ко стара, како да се томе на пут стане.

И школа не чини много у том правцу, а и какоће, кад се и у школи гледи више на формалности и на наставу, него на добро морално васпитање.

Наше доба мора поћи другим и то моралним путем, ако смо ради своје добру, оклевати се несме, сви заједници треба да пораве, *црква и школа, држава и друштво.*

Савестан ће учитељ ту од свију највише помоћи. Нека му је васпитање главна брига, и нека васпитавајући испита и упозна морално стање народа, у коме живи, па по томе нека исправља у школи, што у народу не ваља.

А. Р. П. учитељ.

КАКО СЕ МОЖЕ ДЕЦИ ОМИЛИТИ ПОХАЂАЊЕ ШКОЛЕ?

(За награду.)

(Продужење.)

Покрај цркве старати се има за школу држава. Она треба да се стара, да оплемени вањски живот човечији, треба да се брине како за опште васпитање, тако и за наставу. Не сме јој бити свеједно, да ли су јој чланови питоми или дивљи. Добро васпитани чланови држави су од велике користи, дочим су јој неваспитани на терету. Она је дакле у праву, кад захтева, да свако дете без изнимке има да присвоји оно знање и васпитање, које му је нужно, па да буде користан члан њезин. А да добије такве држављане, треба да сву децу тера у школу, јер само школа може дати младежи право основно васпитање.

Народ већином врло слабо цени школу, јер неће да увиди корист, коју она даје. Зато и слабо шаље децу у школу. Присилно полагање школе сасвим је дакле на месту и већина га је држава усвојила. Оно се истина не слаже строго с педагошком науком, али се мора прихваћати, док год буде немарњака, које треба учити реду. Срећом је ова установа такве природе, да ће сама собом нестати, док народ само очима прогледа.

Држава може ублажити присилно полагање, ако онима људима, који су редовито похађали школу, подаје разне олакшице. Тако даје Русија неке олакшице у погледу војне службе. А Линднер предлаже, да се ником неда право избора, ко није прошао народном школом. Шта више јако би утицало на народ, кад би се на изборима захтевале школске сведоче.

Присилно ће полажење држава још више ублажити и пре ће га нестати, ако се у свачем добро брине за прост народ, тако, да он сам увиди, да је то управо њему на корист. Према томе треба држава да свагде зида школе, где год се укаже нужда, она треба да пази, да је школска зграда на таком месту и тако саграђена, да никим не уди дечијему здрављу, да школа има свега, што јој треба за њезин посао и да је ништа не смета у њезину раду.

Најлакше ће уклонити држава присилно натеривање у школу, ако унапређује развој народа у крилу његове сопствене вере и народности. Ово је двоје најбитнији увет народнога живота. Сваки народ, који имаде свога поноса, одуирати ће се тежњама оне државе, која би радо да га одроди од своје народности, од свога језика и од своје вере. То је историјска чињеница. У таковој држави мора бити полазак школе лош, јер ће народ веома нерадо слати своју децу у њезине школе. Ту ни васпитање не може бити добро. А коме је већа штета народу ли, држави ли? Ко има памети у глави, брзо ће то увидети.

Најнуждније је, да власти државне цене своје учитеље онако, како треба и да поступају с њима као с образованим људима, а не као са слугама. Кад држава слабо цени своје учитеље, неће их боље ценити ни народ, а како се цени учитељ, тако се цени и школа. Према томе равна се бољи или лошији полазак.

Али није доста да само породица, црква и држава настоје око бољег полазка школе. То је гдавна брига саме школе и учитеља. За њих нема боље препоруке ни лепше славе до валана полазка. Не подوماже ли га школа, тада није ништа друго до дечија тавница.

Школа подوماже бољи полазак својом наставом, дисциплином, редом, животом, једном речи са свима чиме располаже.

Сваком је познато, колико је велика радозналост дечија. Ако сад настава хармонично развија све духовне снаге дечије, ако их подстиче саморадиношћу, ако је удешена према дечијој индивидуалности, ако је жива и занимљива: у велико ће задовољавати овој њиховој потреби и привлачи ће силно децу к себи. Само оно тражимо, што нам се мило и што се дубоко усађује у нашу душу. Механична настава отуђује школу деци и она бегају од ње. У њу ће долазити може бити само зато, да им родитељи не плаћају силне глобе.

(Свршиће се.)

ИЗВЕШТАЈ О ИСПИТИМА,

у србској учитељској школи Сомборској на свршетку 188⁵/₆.
школске године.

У србској учитељској школи Сомборској у почетку 188⁵/₆. школ. године уписано је било у првом разреду 28 мушких 16 женских; у другом разреду 17 мушких 13 женских; у трећем разреду 19 мушких 18 женских. У сва три разреда заједно било је дакле 64 мушка 48 женских, скупа 112 ученика.

У течају године преселио се у вечност један ученик првог разреда, оставио је школу један ученик првога, један другог разреда, а на крају првога семестра иступала је из завода једна ученица трећег разреда.

На свршетку ове школске године било је у првом разреду 26 мушких 16 женских; другом разреду 16 мушких 13 женских; у трећем разреду 19 мушких 17 женских; у сва три разреда било је дакле 61 мушки и 46 женских, укупно 108 ученика.

Предавања у трећем разреду завршена су 7. Јунија. Сви свршени приправници и приправнице трећег разреда припуштени су на испите за оспособљење.

Јунија 9. 10 и 11. држани су писмени испити, и то првога дана из србског језика, другог из аритметике и геометрије, а трећег из мађарског језика. Задаће за писмене испите из србског језика, из рачуна и геометрије послало је високо председништво школскога савета у запечаћеним писмима, која су непосредно пред сваким појединим испитом у присуству г. л. професора и кандидата отворена и објављена.

Задаћа из србског језика била је: „Важност запта и његов уплив на васпитање“. Из математичних наука биле су ове две задаће:

1.) Неко купи 456 кг. бруто по 84¹/₂ ф, за сваких 100 кг. нето тара је била 12%, провизија је износила 3%, а сензарија ¹/₂ %; пошто ће морати продавати 1 кг. нето, па да заслужи 10%?

2.) Страна неке коцке износи 492 цм., а тешка је 893.2 кг; колика је специфична тежина њене масе?

Из мађарског језика имали су кандидати да напишу једну задаћу у облику писма и сваки је имао да преведе једну приповедку из србске читанке на мађарски.

На Видов дан 15. Јунија приправници и приправнице из сва три разреда на свечаној служби Божијој, — коју су они у дивној хармонији однојали, — причестише се частнога тела и крви Христове.

Јунија 18. приспео је у средину нашу високоблагородни господин Др. Ђорђе Натошевић срб. народни главни школски референт и под његовим председавањем уз суделовање испитне комисије, која се састоји из Преч. г. Љубомира Кунусаревића претопресвитера и благор. г. Ст. В. Поповића школ. референта, обављени су строги устмени испити за оспособљење учитељско. Испити ови држани су 19. 20. и 21. Јунија сваки дан од 7 часова у јутро до 1 часа после подне и од 3—8 часова после подне, а продужени су још по потреби и 22. Јунија после подне од 3—7 и 23. Јунија од 7—12 часова пре подне. На устменом испиту из мађар.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

ског језика 19. и 22. Јунија после подне присуствовао је и бележке водио благодарни господин Никазије Греф државни кр. заст. школски надзорник жупаније бачбодрошке.

За време испита ових у недељу 22. Јунија у св. Ђурђевској цркви појао је мешовити лик приправнички на св. Литургији по Станковићевој, а на Ивањдан 24. Јунија у св. Предтечевој цркви појао је мушки приправнички лик на св. Литургији по Топаловићевој композицији. Од 20—24. Јунија у мањој приправничкој дворани изложени су били женски ручни радови наших приправница, који се одликоваху својом извртношћу у сваком погледу.

Јунија 23. и 24. после подне држала је испитна комисија с наставничким збором учитељске школе заједничку конференцију, у којој су испитаним учитељским кандидатима и кандидаткињама оцене дате и основљене њихово за учитељство изречено је. Пошто је испитна комисија овај свој посао обавила и сведочанства оспособљених подписала, спровео је управитељ уз званичну преписку сведочанства та славном државном школеском надзорништву жупаније Бачке ради потврде у смислу земаљскога закона.

Следећих дана, наиме: 25. 26. и 27. Јунија држани су закључни испити у II. и у I. приправничком разреду, а 28. Јунија састављена је разредница приправника и приправница из оба та разреда и уведена је у дотичне главне записнике.

На Петров дан служио је службу Божију у саборној св. Ђурђевској цркви Сомборској млади свештеник преч. г. Душан Радуловић катихета панчевачке више дев. школе, а затим је најпречастнији г. протопресвитер Љубомир Купусаревић саборно са свдашњим свештенством држао свечано „Благодареније“ за све овдашње просветне заводе.

Јунија 30. у 9 часова вре подне прочитане су разреднице свију приправника и објављено је оспособљење испитаних учитељских кандидата и кандидаткиња.

Од приправника првог разреда петорица засведочише врло добар успех и то ови: Димитрије Клидин из Вршца, Богдан Свирчевић из Суботице, Јован Максимовић из Вршца, В-љко Гавриловић из Томашеваца и Јован Аврамовић из Вршца; десеторица показаше добар а четворица довољан успех. Пет приправника могу недовољне и једва довољне оцене у почетку идуће школске године на поновљеном испиту поправити, а три најслабија ученика имају тецај понављати.

Од 15 приправница првога разреда само су три засведочиле добар а шест довољан успех. Једна је упућена да из три предмета испит понавља, а осталих пет због слабог успеха у многим предметима имају тецај понављати.

Између 16 приправника другога разреда врло добар успех показаше: Иван Поповић и Стеван Коларић из Сомбора и Ђорђе Ђорђевић из Лађарка; шесторица свршише разред с добрим успехом, међу којима се Стеван Мишковић из Ечке отликовао у црквеном појању, а Јустин Манојловић из Сомбора заслужио је похвалу с тога, што преко целе године ни једанпут није изостао ни од цркве ни од школе. Пет приправника дру-

WWW.UNI.NS.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А В И Б Л И О Т Е К А

гога разреда заслужише оцену довољно, а један, који је неуреднога владања био и из неколико предмета недовољан успех показао, упућен је да 1. Септембра недовољне оцене поправи и да се боље влада.

Од 13 приправница другог разреда са врло добрим успехом свршише течај: Даринка Брашованова и Даринка Браваровићева из Вршца и Антонија Бутковићева ванредна ученица римокатоличке вере родом из Хрватске. — Четири приправнице другог разреда засведочише добар а четири довољан успех; једна има поправити недовољне оцене у почетку идуће школске године, а једна напоследку као најслабија мора течај понављати.

Строге испите о учитељској способности положише ови учитељски кандидати: Милан Стојшић из Суботице, Богољуб Бакаловић из Добановаца, Стеван Находовић из Каменице, Јован Шикопарија из Жабља и Димитрије Терзин из В. Кикинде са врло добрим успехом; Душан Ламбрић из Јарковаца (најотличнији певац), Димитрије Милан Новаковић из Вршца, Александар Пleshтић из Сенте, Емилијан Пандука из Вршца, Живојин Влајић из Баваништа, Љубомир Јовановић из В. Средишта, Милан Ђосић из Брањина и Стеван Перишић из Силбаша с добрим успехом; Милош Ковинчић из Шида, Александар Велимировић из Ст. Бечеја и Велимир Кадић из Врачев Гаја с довољним успехом. Ових 16 учитељских кандидата оспособљени су за учитеље у србским народним школама. — Ђ. Ј. из Ст. П. и К. П. из Ш. ношто из појединих важијих предмета нису могли довољан успех показати, упућени су, да се из тих предмета годину дана спремају; исто тако Т. Ј. из Вршца, упућен је да се за годину дана из црквенога појања и правила спрема, и по том испит из тих предмета понови, а догле је оспособљење њихово одложено.

Седамнајест кандидаткиња за учитељство, које строге испите положише, оспособљене су без изнимке, и то: Језавеља Патајева ванредна приправница, израиљске вере, оспособљена је за учитељицу основних школа са отличном оценом; редовне свршене приправнице: Даринка Ковачевићева из Мокрина, Емилија Лазићева из Бача, која за све три године као приправница ни једанпут није ни од школе ни од цркве изостала, Марија Поштићева из Сомбора и Милева Кристићева из Ст. Бановаца положише су испит за оспособљење с врло добрим успехом; Јулијана Бркићева и Јулијана Милашиновићева из Сомбора, Марија Милићева и Марија Симићева из Новог Сада, Видосава Настићева из Сентомаша, Вирсавија Дригашевићева из Жабља, Милена Бошковићева из Попинаца и Зорка Рајковићева из Сомбора положише су испит за оспособљење са добрим успехом, и напоследку: Даница Јовановићева из Уздина, Лепосава Јовановићева из Новог Сада, Љубица Гргурова из Сомбора и Олга Алексићева из Баваништа положише су исти испит с довољним успехом.

Славно државно школско надзорништво жупаније бачке дописом својим од 9. Јунија о. г. бр. 2024. на основу земаљског законског чланка XVIII од 1879 са својим потписом и званичним печатом потврдило је 33 сведочанства о оспособљењу за учитељство. Она два кандидата Ђ. Ј. и К. П. који су упућени на једногодишњу спрему из појединих предмета,

имају такође и из мађарског језика на свршетку идуће школске године испит полагаати. — Јован Шиконарија, Милева Крстићева и Љубица Гргурова упућени су, да до три месеца поново полагају испит из мађарског језика. — Напоследку Даринка Томићева испитана учитељица (од г. 1884) из Вршца, која је на свршетку ове школске године из мађарског језика понављача испит, добила је, по гласу горњег дониса, овом приликом, оспособљење и из мађарског језика.

У Сомбору, 2. Јулија 1886.

Никола Ђ. Букићевић,

србске учитељске школе Сомборске управитељ.

РАСПОРЕД ЛЕКЦИЈА

У ДРУГОМ РАЗРЕДУ СРБСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(на основу наставног плана за србске народне учитеље — изданог од вис. срб. народног Школског Савета под б. (18.) Јулија 1878. бр. 34.)

IV. Рачун.

За наставу у рачуну узети се има у другом разреду сваки дан $\frac{3}{4}$ часа, то чини на пет школских дана $3\frac{3}{4}$ часа, подељено у пет лекција. Пронисано је, да се у овом разреду учи бројање и сва четири вида рачуна у бројном простору од 20—100, идући сваког месеца са једном десетицом у напред. Уз то се има особито учити таблица множења и познавање новаца и мера. Главни је посао рачун на памет, а уз то се само бројке (цифре) и знаци рачунски уче писати и белажити. Деца имају Рачуницу II. од С. Коњовића IV. издање.

Рачунско градиво у бројном простору до стотине распоредити ваља овако:

Првог школског месеца: Прве недеље: 1. и 2. лекција. Понавља се бројање од 1—20 и написивање бројака. — 3, 4. и 5. лекц. Понавља се сабирање на памет у истом бројном простору додавајући јединице на јединице најпре без преламања, па онда са преламањем. Показује се знак сабирања (+) и уче се деца по учитељевом упутству у ступцу белажити оно, што саберу; н. пр. $5+7=7$; $7+2=9$ и т. д.

Друге недеље: 1. л. Понавља се одузимање у бројном простору од 20 без преламања. — 2. л. То исто али са преламањем на десетици. — 2. и 3. л. Учи се знак одузимања и ради се одузимање у ступцу од 20 све по 3 или по 4. — 4. л. То исто. — 5. л. Растварање у бројном простору до 20.

Треће недеље: 1. л. Понавља се множење основе 2 са 2, 3, 4 и 5. — 2. Множење исте основе са 6, 7, 8, 9 и 10. — 3. л. Сadržavaње броја 2 у свима парним бројевима од 4—20 (само на памет). — 4. Делење бројева парних од броја 4—20; на двоје. — Познавање половине.

Уз то се ове прве три недеље уводе ученици у познавање новчића, десетака, двајестака, и у познавање мера (литре, метар и т. д.) као и упознавање туцета, месеци, седмица и дана и употребљује се практични примери рачунски (види стр. 8. Рачунице II. С. К.).

Четврте недеље. 1. и 2. л. Познавање и написивање бројева од 20—30. Сравнију се међу собом једна, две и три десетице на рачунаљци,

и учи се познати сваки поједини број из треће десетице. — Бројке (цифре) имају се правилно написивати, подписивати и сваки пут има се питати, које су десетице и на ком су месту; колико има јединица и на ком су месту? Ово се и код познавања следећих десетица доцније има брижљиво радити. — 3. л. Бројеви с паром и без пара од 1—30. — 4. Сабирање у бројном простору до 30, додавајући јединице без преламања. — 5. л. Сабирање додавајући јединице с преламањем на десетицама. Знак сабирања, и упутство за сабирање у ступцу бележећи бројкама задатке и постигнуте резултате.

Другог школског месеца: Прве недеље: 1. л. Сабирање с преламањем и у ступцу. — 2. л. Додавање десетица на десетице и десетице на десетицу с јединицом. — 3. и 4. л. Додавање десетица и јединица на десетице и јединице. — 4. л. Утврђење у сабирању у бројном простору до 30. — Уз то за тихо вештбање сваки дан сабирање у ступцу.

Друге недеље: 1. л. Одузимање јединица од 30 без преламања. 2. л. То исто али с преламањем на десетици. — 3. л. Знак одузимања и упутство за одузимање јединица у ступцу. Одузимање десетица од десетица, и десетица од десетица и јединица. — 4. л. Одузимање десетица и јединица од десетица и јединица. — 5. Растварање и срањивање бројева у овом бројном простору. — Уз то одузимање у ступцу.

Друге недеље: 1. л. Одузимање јединица од 30 без преламања — 2. л. То исто али с преламањем на десетици. — 3. л. Знак одузимање и упутство за одузимање јединица у ступцу. Одузимање десетица од десетица, и десетица од десетица и јединица. — 4. л. Одузимање десетица и јединица од десетица и јединица. — 5. л. Растварање и срањивање бројева у овом бројном простору. — Уз то одузимање у ступцу.

Треће недеље: 1. л. Узимање основе „три“, двапут, трипут, четир и петпута (т. ј. множење броја 3 са 2, 3 и 5), уз припомоћ рачунаљке и потезова и Песталоцијеве таблице. То исто се и с цифрама учи, пошто се најпре упознају деца са знаком множења и знаком једнакости. — 2. Множење исте основе са 6, 7, 8, 9 и 10 на исти начин и истим редом као и прве лекције. Сваки задатак се има осветлити сходним примерима. — 3. л. Састављање таблице множења од основе „три“, која се узима једанпут, двапут, трипут и т. д. до десет пута. — Што се на рачунаљци и Песталоцијевој рачуноској таблици схвати и позна, то се пренаша на треће оделење таблице множења 3×1 до 3×10 и на Питагорину таблицу с цифрама. — 4. и 5. л. Понавља се таблица множења и утврђују се у њој ученици најпре погађајући редом, а за тим преко реда множење основе „три“.

Четврте недеље: 1. и 2. л. Мерење са три. Садржавање броја „три“ у бројевима: 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27 и 30, само на памет. — 3. и 4. л. Делење бројева у бројном простору до 30 на три дела — и познавање трећине. — 5. л. Употребљење садржавања и делења у сходним примерима из живота (види Рачуница П. С. К. стр. 11.). Вешт ће учитељ и сам брижљиво састављати збирку оваких и сличних примера, и спремати се да их лако и са коришћу употребљује у својој настави.

Трећег школског месеца: Прве недеље: 1. и 2. л. Разширење бројног простора од 30—40. Написивање сваког појединог броја уобичајеном бројком. Познавање четири десетице и свију појединих бројева у четвртој десетици. — 3. л. Сабирање јединица без преламања (I. степен) и са преламањем (II. степен) у бројном простору до 40. — 4. лекц. Сабирање у ступцу. Додавање десетица десетицама (III. степен сабирања) и додавање десетица и јединица на чисте десетице, као и обратно (IV. степен). — 5. л. Додавање десетица и јединица на десетице и јединице (V. степен). Уз то вештање у сабирању у ступцу.

Друге недеље: 1. л. Одузимање јединица од 40 без преламања (I. степен) и са преламањем (II. степен одузимања), од 32 по 5; од 34 по 7; од 35 по 8; од 36 по 9 и т. д. — 3. л. Одузимање у ступцу од појединих бројева четврте десетице. — 4. л. Одузимање од чистих десетица (III. степен) и одузимање чистих десетица од десетица и јединица (IV. степен одузимања). За тиху и домаћу радњу одузимање у ступцу. — 5. л. Одузимање десетица и јединица од десетица и јединица. — Тежи задатци раде се уз припомоћ рачуналке. — Уз то се предузима и растварање бројева, и покушавају ученици да погоде разлику између два задата броја; н. пр. у колико је 24 мање од 37; колико треба дометнути на 28, да добијемо 40 и т. д.). — За домаћу радњу на таблици израђује се одузимање у ступцу, одузимајући од 40 све по 4

Треће недеље: 1. л. Основа четири узима се једанпут, двапут, трипут, четири и петпут. Ово се покаже на рачуналци руској и борнеовој; на табли потезовима и у четвртом реду Песталоцијеве таблице, коју и сваки ученик за себе саставља, а учитељ прегледа и исправља. — 2. л. Та иста основа „четири“ узима се шест, седам, осам, девет и десет пута, уз употребљење оних учила као и прошле лекције. — 3. л. На основу Песталоцијеве таблице саставља се четврто одељење Питагорине таблице и таблица множења основе 4 са 2, 3 . . . до 10 пута. — 4. л. У многим задатцима редом и преко реда вештају се деца у множењу основе четири. — 5. л. Предузима се понављање множења основе 2, 3 и 4 од двапут до десет пута. За тихо вештање састављање таблице множења од 2×1 до 4×10 .

Четврте недеље: 1. и 2. л. Садржавање броја четири у 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36 и 40. — 3. Делење бројева до 40 на два и на четири дела. — 4. л. Појам о половини и о четвртини од различитог познатог повца, времена и мера. — 5. л. Употребљење рачунских задаћа (види стр. 15.). Садржавање и делење предузима се само устмено, а бројке се и знаци још не употребљују.

Четвртог школског месеца: Прве недеље: 1. л. Бројање и написивање бројака од 40—50. Вештање у леном писању и подписивању бројака. Познавање пете десетице. — 2. и 3. л. Сабирање први и други степен и сабирање у ступцу. — 4. лекц. Сабирање до броја 50, трећи и четврти степен. — 5. л. У истом бројном простору пети степен сабирања уз припомоћ руске рачуналке. — За тихо вештање сабирање у ступцу.

Друге недеље: 1. л. Одузимање од појединих бројева из пете десетице први и други степен. — 2. л. То исто у ступцу. — 3. л. Трећи и

www.istorija.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 четврти степен одузимања. За тихи рад одузимање у ступцу. — 4. лекц
 Пети степен одузимања употребљујући у колико је нужно и рачунаљку.
 — 5. л. Растварање и срањивање бројева (види стр. 16. Рачунице II.)

Треће недеље: 1. л. Основу „пет“ узимати двапут, трипут, че-
 тири и пет пута уз употребење обе рачунаљке и петог реда Пестало-
 цијеве јединичне таблице, коју на табли саставља учитељ, а на ручним
 таблицама деца. — 2. л. Основа „пет“ узима се шест, седам, осам, девет
 и десет пута, уз употребу свију мало час наведених учила и по истом
 начину. — 3. л. Саставља се и учи се таблица множења од 5×1 -пут до
 5×10 -пута. Преносе се петце са Песталоцијеве јединичне таблице на
 таблицу питагорину и учи се употребење ове.

Треће недеље: 4. л. Вештају се ученици у множењу основе
 пет са свима јединичним бројевима и са бројем 10 најпре редом, а затим
 преко реда. У колико је нужно само узима се у помоћ Питагорина таб-
 лица. — 5. л. Понавља се множење основе: три, четири и пет, са свима
 бројевима из прве десетице.

Четврте недеље: 1. и 2. л. Мерење са 5, или садржавање броја
 пет у 10, 15, 20, 25, 30, 40, 45 и 50. Садржавање истога броја у броје-
 вима 12, 16, 21, 27, 36, 42 — 3. и 4. л. Делење броја 50 на двоје и на
 петоро. Делење 50 новчића на два, на четири, на пет људи. Колико до-
 лази на свакога? — Појам о петини једној од педесет новчића, од десе-
 така, од двајестака, од 40 новчића. Шта је петина од метра? Шта су
 две, три, четири и пет петина од метра? (показати на метру). — 5. л.
 Практични задатци из рачунице II. (стр. 18. под ж.) и други сходни
 задатци за рачун на намет. (Наставиће се.)

НОВА ШКОЛСКА ТАБЛА.

(Приказ.)

Блажекова окретна табла, као средство против кратковидости и кри-
 вога растења ученика, патентом обдарена готово у свима државама у
 Европи. Наручбине прима Осип Блажек у Крчу близо Златног Прага у
 Ческој. Окретна табла је тако утврђена на зиду, да се може лако окре-
 ћати око своје осовине, чиме долази у четири потр бна положаја: усправ-
 љени, положени, наклоњени напред или натраг. Главна и за очи, растење
 и здравље ученика, најважнија корист оваке табле је у томе, да се може
 више мање наклонити напред. При оваком положају око ученика гледа
 на таблу, не под тупим углом, као обично при одвисном положају табле
 него под правим углом. Таким начином види ученик писме или цртеж
 на табли у природној величини и при томе гледећи на таблу, мора главу
 и тело управо држати. На овакој табли се пише и црта у одвисном ње-
 зином положају, па се с готовим писменчма или цртежима наклони напред и
 у том положају се подигне више. Да се писме или цртеж на табли дуже
 сачува, може се табла окренути и затворити на кључ. *Блажек.*

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Србска виша девојачка школа у Новом Саду. По гласу извештаја о срп. вишој девојачкој школи у Новом Саду за годину 1885⁵/₆, било је у истом заводу уписаних ученица : у I. разреду 33; у другом 20; у трећем 9; у четвртм 10. Свега 72. Међу овима било је 64 редовних 8 приватних ученица. На свршетку године остало је 60 редовних и 5 приватних ученица, које су испите закључне полагале.

Србска виша девојачка школа у Сомбору. У овој школи држани су испити 17. и 18. Јунија. На испиту другог дана после подне присуствовао је и високобл. г. Др. Ђорђе Натошевић главни школски референт. Јунија 22. 23. и 24. изложени су били на преглед ручни радови и цртања ученица. У овој школи било је у почетку школске године 65 ученица, међу којима су 52 из Сомбора, а 13 са стране. На свршетку, школске године остало је 63 ученице. Свршиле су први разред с отличним успехом 4, с врло добрим 7, с добрим 5, с недовољним 7 ученица; други разред с отличним успехом 1, с врло добрим 3, с добрим 1, с недовољним 4; трећи разред с отличним успехом 2, с врло добрим 4, с добрим 5, с довољним 1, с недовољним 6; четврти разред с отличним успехом 3, с врло добрим 3, с добрим 3, с недовољним 2 ученице. — На Ивањдан у вече држана је у позоришту градском школска свечаност, коју је приредио учитељски збор ове школе. Ученице су лепо красословиле, певале свирале и вешто представљале „Другарице“ од гђице Милеве Симића учитељице више дев. школе у Новом Саду. Представа је ова врло добро испала и на потпуно задовољство многобројних слушалаца. Чист приход одређен је на набавку учила.

Ново место за учитељицу. У Ердевику основано је ново учитељско место с платом од 450 ф. в. вр.

Наименовања. Петар Голубовић наменован је за привр. учитеља у Свињаревци. — Јован Хорват у Боботи наменован је за приврем. учитеља у Пачетину. — Ђорђе Ружичић наменован је за привр. учитеља у Илоку. — Ана Ђурићева привремена учитељица у Лађурку наменована је правом учитељицом у истом месту. — Анка Поповићева наместна учитељица у Сусеку наменована је правом подучитељицом у истом месту. — Стеван Петровић у Славском Пољу наменован је за правог учитеља. — За учитељицу у Панчеву наменована је гђица Јелена Андријевићева. — Госпођица Мила Јовановићева испитана учитељица одправља дужност привремене учитељице мушке школе у Ђали. — Госпођица Марина Никашин-вићева постављена је за привремену учитељицу у Срб. Итебеју.

НОВЕ КЊИГЕ.

„Слободијада, епски сијев владике црногорског Петра II. Петровића Његуша, у девет песама. Издање српске књижаре браће М. Поповића у Новом Саду, 1886. Цена 70 нов.“

„Како се гаји перната живина“ по припознатим изворима са више слика Панчево. Накладом књижаре браће Јовановића 1886. Цена 50 нов.

„Дечија забава.“ Народне приче за децу. Издање срп. књижаре браће М. Поповића у Н. Саду 1886. Цена 30 нв.

„Kraljerić Marko u 25 pesama i 10 slika. Knjižara braće M. Popovića u Novom Sadu (штампано латиницом). Цена 50 нв.“

„Вештица, новела, написао Веља М. Миљковић глумац. (Прештампано из Јавора г. 1886). Издање књижаре браће М. Поповића у Новом Саду. Цена 25 нв.“

„На селу и прелу, слике и прилике из српског народног живота, написао П. Адамов (Издање уредништва „Стражилова“), у Новом Саду. Штампарија А. Пајевића 1886. Цена 60 нв.“

Уз број 5. часописа „Гудало“ примилисмо новој издање друштва „Гусле“ под насловом: „Две српске игре за гласовиру у четири руке угласботворио Роберт Толингер. Дело 11. ово је својина друштва „Гусле“ цена му је 1 ф. 20 нв.“

Грофица Сара. Роман у два дела: I. и II. део Београд. Издање књижара П. Ђурчића 1886.

„Dobra kućanica“ sastavio Davorin Trstenjak. II издање у Загребу накладом хрв. књижевног педагошког збора, 1886. Цена 60 нв.

„Gli Apostoli Slavi Cirillo e Metodio e la verita dell ortodossia“, та-лијански превод прослављенога дела архимандрита дра Никодика Милаша, од отца Саватија Кнежевића јеромонаха и свештеника правосл. срб. цркве у Тријесту. У Тријесту 1886.

Р А З Н О.

Учитељски збор србских нар. школа у Земуну давао је 6. Јунија о. г. у тамошњој св. николајевској цркви парастос свом упокојеном члану Светозару Милетићу бившем учитељу Земунском.

Припомоћ учитељској удовици. Удовица покојнога Давида Николића бившег учитеља србске вероисповедне школе Стапарске госпођа Марија Сремчевићева, добила је из државног угарског пензионог учитељског фонда годишњу припомоћ од 84 ф. а. вр.

Дарови школи и учитељу Црквена общтина у Борову послала нам је предплату на „Школски Лист“ за тамошњу србску школу, на којему дару учитељ тамошњи г. Димитрије Аврамовић јавно захваљује.

Најпречастнији господин Василије Живковић протопресвитер Панчевачки, изволио је претплатити на Школски Лист за учитељицу у Лежи-миру госпођицу Софију Живковића.

Г. Аркадије Варађанин управитељ више девојачке школе у Новоме Саду, поклања један примерак Школскога Листа Љубици Бугарској при-правници у Сомбору.

Пример за углед. На препоруку преч. г. Павла Пајића пароха у Брђанима, давнашњег предплатника и пријатеља Школског Листа, пред-платиле су се на Школски Лист четири грађанске общтине у Хрватској за своје комуналне школе и то: у Беднику, Свиници, Старом Селу и Градушју.

Изашао је 8. број „Учитеља“ са овим садржајем: 1. Основна школа

и цена задаћа. 2. Српска историја у српској основној школи. 3. Патриотизам у школи (продужење). 4. „Л“ на крају слога. 5. Разломци, предавање у II. разреду. 6. Белешке: Београдска учитељска школа. Неколико криминалних бележака. 7. Књижевни огласи. 8. Читуља. 9. Одговори. 10. На знање. — „Учитељ“, орган учитељског удружења за образовање и васпитање, излази 1. 10. и 20. сваког месеца у Београду. Цена је за стране земље 12 франака. Претплата шаље се уредништву „Учитеља“, Спасовска улица Београд. — Могу се добити у уредништву III. и IV. год. „Учитеља“ увезани, III. год. по 8 дин. а IV. год. по 5 дин.

НЕКРОЛОГ.

Лука Мандић, ревностни свештеник и парох у Меминској (у Хрватској), који је много година и учитељско звање у истом месту одправљао и неуморно бранио православије и српску народност у тамошњим крајевима, преселио се у вечност 26 Јунија напрасно од капље ударен. Покојник је био један од најваљанијих свештеника наших. Бог му дао славу небеску!

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У Суботу у очи Видова дне 14. Јунија о. г. у успенском храму на великом гробљу Сомборском давао сам службу и парастос једногодишњи за покој душе незаборављеног мог сина Светислава Свеслава Вукићевића, бившег ученика VII. гимназијског разреда, који се 10. Јулија прошле године у вечност преселио. Том приликом освећен је крст на споменику надгробном моје покојне матере Персиде Вукићевића рођ. Зарићеве и мог сина Свеслава, и држан је педесетогодишњи спомен моме 1836. године преминулом добром отцу Ђорђу Вукићевићу, негдашњем изабраном грађанину Сомборском.

Свима сродницима и пријатељима, који су на овој скромној црквеној богомољи учествовали, а особито најиречастнијем господину Љубомиру Купусаревићу протопресвитеру и целом парохијалном свештенству Сомборском, који свештено дело ово достојанствено и благочинно извршише, и мојим добрим ученицима и ученицама, који су под вођењем наставника свога госп. Драгутина Блажека на служби Божијој, на парастосу и на заупокојним литијама на гробовима драгих ми покојника, складно и у хармонији појали дивне и утехе пуне химне нашег светог Православља, у име своје и у име породице моје, најтоплију благодарност са овим изјављујем.

У Сомбору, на Видов дан 1886.

Никола Ђ. Вукићевић.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Пешти тражи се учитељ за српску школу при цркви св. Ђурђа. Годишња плата је 500 ф.; уз то, ако би учитељ у црквеном појању потпуно одговарао и уједно дужности певца у цркви обављао, у име особене награде, годишње 200 ф.; и стан од 2 собе с кујном у мањој црк

веној кући, (4 хвата) дрва за огрев. Молиоци ће имати доказати молбеници прикљученим доставерним исказима: да су свршили срп. учитељску школу и у опште да законом прописану квалификацију имају; јесу ли ожењени и имају ли породице; какве језике говоре и у каквим језицима су кадри децу поучавати; где су до сад служили, колико времена и с каквим успехом; да ли су потпуно здрави? и да су безприкорног владања. Даље се иште од учитеља, да је у црквеном појању вешт. Молбенице се имају најдаље до 15. Јулија по нашем, на председника општине госп. Светозара Милутиновића (Budapest IV. ker. kalaputca 15) послати.

— У Срб. Милитићу отворен је стечај за учитеља до 6. Августа. Плата $\frac{1}{2}$ сесије земље са 2 ланца нове оранице, која се годишње издати може под закуп за 300 до 350 фор. и закупник плаћа порез и еквивалент, уз то 40 ф. готова новца, стан и лена башта.

— У Печки тражи се учитељ с платом 16 ланаца земље, огрев слободан стан и школарина према броју ученика. Учитељ треба да децу добро научи србски. Проситељ се има обратити на местни школски одбор у Печку, и то на Г. Јована Петровића председника школ. одбора.

— У Соки (пошта Bánlok) тражи се учитељ. Плата је 150 фор. 36 кибли жита, 2 ланца ораће земље, 3 хв. дрва и стан с баштом. Молбенице се поднети имају до св. Илије о. г. г. Александру Јовановићу председнику општинском у Соки.

— Тражи се учитељ у Ђали. Плата је 400 фор. 20 фор. награде за повторну школу; 30 фор. за дужност перовеђе; 2 ланца ораће земље; сламе за огрев и слободан стан. Само свршени сомборски приправници могу ово место тражити. Рок је до 15. Авг. т. г. Молбенице се имају местном школ. одбору у Ђали поднети

— У Новом Топољу у котару Гарчинском у округу Бродском на новостворењу основну школу тражи се учитељ правосл. вере и вешт црквеном појању. Молбенице до 3. (15) Авг. поднети се имају на вис. кр. хрв. слав. земаљску владу. Плата је 350 фор. огрев, стан или станарина од 100 фор.

— У Дугој Реки поджупанија копривничка тражи се учитељ прав. вере с платом 450 фор. стан, огрев и врт. Молбенице се вис. земаљ. влади преко кр. школ. надзорништва у Крижевци до св. Илије имају поднети.

— На православној основној школи у Фочи упражњено је место учитеља за III. и IV. разред. Плата је год 500 фор. и стан у нарави, у учитељеву дужност снада и црквено појање. Обложене молбе прима до 3. (15.) Августа правосл. цркв. школски одбор у Фочи.

— У Босугу, Илинци, Платичеву, Јарку, Витојевци у срезу Митровачком; у Шимановци, Карловчићу, Пеђинци, Ашању, Прогару и Бечмењу у срезу Земунском; у Нови Карловци, у Буковцу и у Чортановцу у срезу Ст. Пазовском траже се учитељи. У Купинову среза Земунског тражи се учитељица. Свуда је плата 350 фор., огрев и стан. Молбенице управљене на кр. земаљску владу путем дотичне власти имају се поднети до 29. Јулија (10. Августа).

— У Грачацу у округу Госпињском, тражи се равнајући учитељ и учитељица. Плата 350 фор. и стан. Рок до 3. (15.) Августа о. г.

— Тражи се учитељ у Великој Ператовици, у жупанији Беловарској. Плата 350 фор., стан, врт и огрев; у Миклеушкој у истој жупанији тражи се учитељ и певач православне вере. Плата 400 ф., стан, врт и огрев. Стечај отворен до 29. Јул. по нашем.

— У Вуковарској поджупанији траже се учитељи србски у Ердравику с платом 450 фор. уз огрев и станарину; у Чалми, Нерадину, Богњу, Шуљму, Суботишту, Шатрици, Опатовци, Бингули, Баноштру и Грабову. Плата је у првих 6 места 400 фор., а у осталима 350 фор. и свуда стан, огрев и врт; у Шаренграду, Миклушевци и Петровци горњи траже се подучитељи и појци. Плата у Шаренграду 360 фор.; у Миклушевци 280 фор. и од општине Чаковци за појање 60 фор.; у Петровци 280 фор. и свуда стан, огрев и врт. Молбенице се имају на вис. земљску владу преко кр. надзорништва школског у Вуковару до 29. Јул. (10. Авг.) ове године поднети.

— У Добеину (пошта Чепин) тражи се учитељ правосл. вере и цркв. појак. Плата 350 фор. стан, врт и огрев. У Погановци и у Капелни (пошта Биловац); у Клиси и у Гађишту (п. Сохопоља); у Сухој Млаки (пошта Слатива); у Брачевци и у Паучу (пошта Баково); у Обрадовци (пошта Ораховица у Борову (пошта Сухопоље) траже се учитељ и цркв. појци. Плата 350 фор. и 25 фор. за појање, стан, врт и огрев.

— У Воћину и у Смудах тражи се учитеља правосл. вере с платом 400 фор. стан и огрев.

— У Боботи тражи се учитељ у вероисповедној србској школи. Плата је 382 фор. стан и огрев.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Господин др. Сладовић котарски престојник у Грачаници (Босна), добротинитељ школској младежи. До данас, од како се подписани од 1883. у истом месту налази, код сваког школског испита преко године са остали грађани г. др. Сладовић присуствовао и нигда школска младеж без награда од њега остала није, било то новчано или књигама. Тако је и ове године на дан 24. Јунија о годишњем испиту. Њега је његов представ господин Илија Петровић заступао, и преко њега је школска младеж са премијама награђена била.

За таково добротинство господина др. Сладовића котарског престојника подписани како у име себе, тако и у име школске младежи најтоплије изјављује му: Слава таквом добротинитељу!

У Грачаници, 28. Јуна 1886. године.

К. Радељевић, учитељ

 Многе школе примају овај лист, а претплата нам се за њих не шаље. С тога се умољавају г. г. учитељи, који лист читају, да код дотичних црквено општинских власти својски пожуре, да нам се овогодишња, односно и лањска предплата што скорије пошаље.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Битерман.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА